

עוד על פנחס שדה

משה גנן, אני נושא את שירי אל הרעב לרוח, פנחס שדה והשירה הדתית, הוצאת גושן, ירושלים, תשס"ד, 168 עמ'

משה גנן עוסק בספרו בצד אחד וחשוב בשירתו של פנחס שדה, דחיותה. הוא מוצא בשיריו אלמנטים רבים המוכיחים את דבריו, ומביא ציטוטים, וגם דברים שנאמרו מפי הסופר עצמו. בצדק כותב גנן... "וברור כי המעשה הדתי של משורר דתי הוא כחיבת שירה הספונה לאו דווקא בנקרא "ערכים" דתיים אלא במצבי רגש דתיים, כגון תחושת הרגש עם העולם הנברא, הודיות לפני הכוחות העליונים, תחושת אפסותו של באדם מול כוחות אלה, מול האינסוף...". גנן מציין במפורש כי "החיזה של עבודה זו היא כי שירתו של פ. שדה שירה דתית היא. והוא מוסיף ואומר: "ואולי אין הכרח

מוכח, ואין צורך להניח כי שירה דתית תיכתב על-ידי משורר דתי."

דוגמאות לכך מביא גנן, בין השאר בחלומות עליהם כתב שדה, למשל בספרו "נסיעה בארץ ישראל" הוא, שדה, מספר על חלומות, שגיבורם הוא דוד המלך, ועיסוקו ברמות היא מעבר לצימצום אלא בראיה רחבה יותר.

גם דוד המלך מופיע בשירים של שדה, באד מהם הוא מתפלל ואומר "ענני יה" ובעיסוקו הרב של שדה בנושא המוות כותב הוא שוב על גיבורו דוד הנושא בתהילותו "ממעמקים קרא יה"... דברים שנושא האלוהות חוזרים בשירים לא מעטים של שדה, ומשה גנן מדגישם.

ספרים לא מעטים ועשרות מאמרים נכתבו על פנחס שדה, וספרו של גנן מאיר פן מיוחד ביצירתו.

יש לציין שלספר זה נוספו: רשימת ספריו של פנחס שדה, רשימת מאמרים וספרים שנתפרסמו על פנחס שדה — האחת מסודרת על-פי תאריכים והשניה על פי א-ב של שמות המחברים, ובנוסף לאלה קיים גם מפתח כללי. ולמרות שרבות נכתב ונאמר על שדה, ספר זה חשוב וגם מעניין. שנים לא מעטות חלפו מאז מותו של שדה (1929-1994), יצירתו הייתה רבת השפעה, ודומה שבו ובחייו וביצירתו ימשיכו לדון ולספר גם בעתיד. ■

